

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joi și Sambata.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiul pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei arhidiecezane, Sibiul, strada Micărilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Homanstein & Vogler în Viena, Pragă, Budapesta etc. etc.

Correspondențele sănt a se adresa la:

Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Micărilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refuza. — Articuli nepublici nu se însoțesc.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere armon — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Români înaintea Congresului european.

La locul distiaiu a nrlii ultim „Tel. rom.” a fost împărțit după „Pester Lloyd” cuvântările rostite de reprezentanții României în fața congresului din Berlin. Sântem acuma în favoabila poziție a puțin prezentate celorlor noștri în text autentice, precum îl aflăm în „Pressa” din București:

Acele și discursurile plenipotențiarilor A. S. principelui Carol I al României.

Berlin, 12 (24) Iuliu, 1878.

Altefei Sale Principelui de Bismarck, Președinte al Congresului.

Domnule Președinte!

Subsemnașii, spre a da urmare cererii ce și-au luat libertatea a adresa Altefei Voștre, la data de 1/13 curent, au onôre a vă prezenta, spre a fi supus înalței adunări presidată de Altefa Voștră, alăturatul memoriu, în care se află resumate puncturile ce România solicită a fi primite de Europa, intru ceea ce o privese pe dânsa.

Exprimând din nou speranța că nu se va lua vre-o decizie în privința României, mainainte ca subsemnașii, plenipotențiarii Alțiței Sale Domnitorului Carol I, să fi acceptat, venim a ruga pe Altefa Voștră a bine voi să primăcă espresiuina preînviată a simțimentelor de prea înaltă considerațiune și de prea adăcat respect, cu care avem onôre a fi ai Altefei Voștre etc. etc. (Subscriși): I. C. Brătianu, M. Cogălniciu.

Berlin 11/3 Iuliu 1878.

Altefei Sale Principelui de Bismarck, Președinte al Congresului

Altefa!

Subsemnașii, miniștri ai înălțimii Sale Principelui României, avându-și deplin înțepierice sale, au onôre a se adresa către Altefa Voștră, spre a o ruga ca să supună la Eccelejențe Lor Plenipotențiarilor Marilor Puteri, a lor cerere, de a fi admisi în stinul Congresului, spre a espune și apăra acolo drepturile țerei lor.

FOIȚA.

Suveniri din viața sloboândă.

III. Școala din Blaj.

(Urmasu).

Și fiind că eu veneam la asentare, voină să osindesc pe cetitorii ca să viină eu mine și să-mi fie mărturie.

După două sau trei zile dela soșirea mea, împreună cu tata ne-am luat tozele și . . . la asentare. În lipsa mea judele satului își scosese din urmă aprôpe ceată să aștept până mai pe urmă, petrecând o noapte în orașul X. la o ospătărie.

Și fiind că era asentarea, scriți ce mi să întâmplat? Care va ghici va dobdâi un mare pruniu. Nu ghicesc mine? Așa dară premil este al meu, fiind că eu sciu ce sciu, și ve spun și vă dostră . . . mi-au asentat cismele! Iată cum.

Eu eram într-o odae cu un Domn, care me luase la sine — din petrecere.

Subsemnașii, bașai pe spiritul de dreptate și pe buna voință cu care Europa s'ar arătat pururea către România, cutăză a spera că Marile Puteri vor binevoi a fi asculta, mainainte de a delibera asupra intereselor românești.

Rugăm pe Altefa Voștră să binevoică a primi omagiile adăunului respect cu care avem onôre a fi ai Altefei Voștre proa plecați și supși servitori.

(Subscriși): I. C. Brătianu, M. Cogălniciu.

(Urmasul Memorial: vezi-I în „Tel. rom.” Nr. 71.)

Eccelejențelor lor domnu Brătianu și domnu Cogălniciu etc. etc. etc.

Principule de Bismarck, cancelar al Imperiului, conformându-se unei decizii a Congresului luat în ședința de astăzi, are onôre a înscința pe Eccelejențele lor d. Brătianu și d. Cogălniciu, miniștri ai înălțimii Sale Principelui Carol al României, că Congresul stă gata a sculta, în ședința hotărâtă pe Luni, 1 Iuliu (la 2 ore), comitațiunile ce Eccelejențele Lor ar avé a fi face din partea guvernului lor.

Berlin, 29 Iuliu 1878.

Congresul din Berlin.

Ședința din 19 Iuliu, 1 Iuliu 1878.

Cuvintele rostite de domnul Cogălniciu, ministru al afacerilor străine al României.

Domnului plenipotențiarilor!

Mai înainte de toate ținem a mulțumi Congresului din tot sufletul că a bine voit a sculta pe delegații Români, în momentul de a debate asupra României. Acesta e un titlu adus de Europa peste cele ce de mine încă luă atras recunoștința națiunii române și acestă unanimă dovadă de bunăvoință ne pare a fi un fericit aghiur pentru succesul cauzei ce sântem chinanți a apăra dinaintea Domniei voștre.

Nu ne vom mai opri asupra evenimentelor în cari ne am atât duși ca prin nevoile unei forțe majore. Vom trece asemeni eu tăcere și asupra faptelor militare la cari am luat parte, și asupra faptelor diplomatice la cari parte nu ni s'au făcut. Am avut ocaziune mai dinainte a constata că periodul

Și fiind că și eu acum eram Domn, un servitoriu ne-a luat încălțemintele și ni-le-a dus să le curățe. Din nenorocire însă, după ce le-a curățit, le-a pus în un loc unde mai âmbăluș și alții. Cismele mele erau cisme ca toate cismele. Ale Dliui erau însă de țoțe în cât cel ce le vedea trebuia să se mire de ele ca și cel ce a văduț mai întânt puțin de rată povățuții de gaină, și să dică:

Să fie cisma? . . .
N'are turia?
Să fie opincă?
Are calcău!

Așa trebuie că s'a țes și cel ce avea chemarea să așenteze cisme, că pe ale mele la-luat, pe ale Dliui, ca netrebnice și sărăcute, le-a lasat. De acia, dimineață, când îmi era sorocul să me înfășez în aintea comisiei ascătătoare, era pe aci să merg desulț, când nu s'ar fi luat tata de la cisma la cismaș ca să le adle — inoite.

Iar cei dela asentare — de fociori — nu vreau să scie nimic de

tractărilor ne-a fost mai puțin priincios de cât norocul armelor.

Ne vom mărgini dar a espune drepturile și dorințele țerei noastre, pe baza resumatului prezentat în Memorial ce am avut onôre de a supune de curând Congresului.

I.

Noi credem că, după dreptate, nici o parte a teritoriului ei actual nu trebuie să fie deslipită de România.

Relnapoarea unei părți din Basarabia către principatul Moldovei, prin tractatul de la 1856, a fost un act de dreptate din partea Europei. Căci trunchierea de la 1812 nu putea să se îndreptățescă nici prin faptul nici prin dreptul de cucerire.

La 1812, Basarabia făcea parte într'un principat a cărui autonomia fusese aceluia mărturisită de toate tractatele ce se încheiasă mai înainte între Imperiile Rus și Otoman. Mai cu samă tractatul de la Cușio-Cainardji recunosese domniile Moldovei, și țerei României calitatea de suverani și stabilise că Basarabia face parte din Moldova.

Așa dar ea are o țără românească, cu instituții și legi românești, țără lămurit păstrată de Majestatea Sa Împăratul Alexandru I. Acest respect al vechii naționalități era formulat în scriptul imperial care confirmă organizațiunea administrativă și judecătorească a acestei provincii în urma alipirii sale de Rusia, fără ca să se facă acolo cea mai mică deosebire între Basarabia de joș și cea de sus.

S'au cercat unice de a conchide că Basarabia era un ținut turcesc sau tatar din unii fapt că otomanii ținău trei cetăți în țărănsă. Dar istoria țerei românești prezentă și o anomalie de același fel; cetăți turcești au fost mult timp și în țărănsă; nu este însă dintr'acodă că țără românească să fi fost vre-o dată țără turcească.

Nici la 1878, precum nici la 1812, nu se pôte cere României Basarabia pe baza unui fapt sau unui drept de cucerire. Ea aparține unui principat pe care însăși Rusia, în tot cursul ultimului secol resbel cu imperiul turcesc, l'a privit și l'a tratat ca pe stat independent și aliat.

De altmătrealtă, chiar dela începutul campaniei, Rusia a încheiat cu România o

acea, că cismele mele s'au pus să-mi iae locul . . . în ôste. De acia când mi-a venit rindul, un căprariu m'a pus sub măsură și sloboându-mi o scândura pe cap a strigat „ah! und sechsstg!”, apoi a făcut loc unui medic mic care abia a ajuns să me măsore peste pept cu o curățasă încurcătă de numeri. Când mi-a luat curățasa de pe pept mesurându-mă cu ochii din cap până în talie a dis „deș”, apoi s'a uitat la curățasă și a mai dis „fir und draisig sin halb”. La mesă era nesci scriitori, cari scriau toate vorbele ce se vorbeau.

Îndată ce a dis vorba asta, a început a se învîrți pe lângă mine ca o capie, ciocăindu-mă cu degetul în spate și în pept — ca o gheoncă. Cum se învîrtea ei așa pe lângă mine, a mai venit un medic și m'a prins de braț, pipăindu-mi carnea — cum fac păcurării când caută din turmă oia ce le trebuie să o facă tocană. Apoi s'au dus amândoi la mesă unde scrierarii și un vorbit aceluș cu comisia. Dar întorcându-se cel mic m'ia înțepit de sciu. „Io's študent” am res-

convențione prin care ea garantă țere la murit integritatea actuală a teritoriului românesc.

Acestă garanță se ceruse și se acordă atunci pe când nu era cestine decât despre trecerea armatelor imperiale prin România. S'ar fi croșut că are să se întemeieze cu mult mai bine în țară când, la chemarea înșăși a Rusiei, concursul națiunii române devenia mai pozitiv și se prefăcea într'o efectivă cooperare militară, într'o complectă alianță. Între adevăr, ofițe noștre au combatut alături cu trupele rusești. Dacă acestă nu este un titlu șer a ne erese, apod de sigur nu este nici un alt drept, a scodă.

În lipsă de ori-ce alt drept, convențiunea dela 4/16 April 1878, care pôrtă subscriserile și ratificățiunea cabinetului imperial, ar fi de ajuns spre a ne păstra o regiune însemnată a Dunărei, ce care o legată țere strins prosperitatea comercială a României.

S'a învoat, spre a susține retrocedarea Basarabiei, amintiri de glorie și de iabânji militare. Dar, într'un așa lung șir de resbelie, armatele rusești s'au distins pe multe câmpuri de bătălie și și-au preumblat gloria până sub zidurile Adrianopolului. Și cu toate acestea, nu li se recunosce un drept de proprietate asupra regiunii Balcanilor.

Sau mai pus înainte și considerățiunea de recunoștință. România scie să își împlinescă datorile de mulțămire; ea a dovedit acestă totdeauna. Ea nu șiși uită nici un drept, nici numele binefactorilor ei; ea cinsteste, în Cătrina cea Mare și în Nicolae I, pe generoșii făpturii ai tratatelor dela Cainardji și dela Adrianopol. Dar ea își aduce totodată aminte și de toate aceluș sacrificii, pe cari le lua împu pentru mărțea, izbândă și gloria Rusiei. Ea a pôte uita, că dela Petru cel Mare până în ziua de astăzi, ea a fost, pe rând și simultan, baza operațiunilor militare ale Rusiei, grânărul unei se aprovizionau armatei ei, chiar atunci când ele erau dincolo de Dunăre, și teatru prea de multe ori ales chiar în Basarabia pentru cele mai grănoșe sdrămăci. Ea ține minte, în fine, că la 1812 a perdut, în folosul Rusiei, jumătate din Moldova, adecă Basarabia din Prut până în Nistru.

puns eu, ținând capul sus. Astunci un colonel, care până atunci nu țisesse nici un cuvint, me întrebă despre locul unde studezi, și după ce i-am spus, m'a întrebă câte limbi sciu. Eu aușiem că pe cei cari îi înroléză îi întrebă despre proșpeșla din fir în păr. Deci creștindu-mă prins în gihărele lor, mi-am țes: să ve îmbrac, dacă ve trebuie. Apoi le-am spus că aciu lătescose, grescose, frantzose, italănesce, nemțose, ceva ungruresce și limba mamei, adecă româneșce.

Toți se uităru unei la alții și se mirară de învătăria mea. Iar colonelul m'a întrebă: „de unde sciu atâtă limbi. Dle student?” „Din studiu prava” răspunsu eu. „Dar nemțose?” „Vorbu noastră umbia în nemțose, pe care o rumpeam cum întuceam, că încă nu utasem tot ce am fost învățat în orașul B.

„Din carte” răspunsu eu. Membrii comisiei — cari se vede nu ție închinăciun a cu sciu atâtă lătescose de cunos și macșina: „finis satisfact media” — au stat niimiți privind

II.

Cerem ca pământurile României să nu fie supuse la un drept de trecere, pe cât timp va fi încă ocupația armatelor ruse în Bulgaria. Și intră-de-ură, Dunărea și Marea Neagră sunt acestea care mai înainte și cele mai puțin costative căi de transport și de comunicație. După atâtea încercări, România are trebuință de un repoz absolut ca să-și îndreptze stricătinele produse de război. Ne condiționează pentru îndeplinirea acestei lucrări reparatoare și pentru linișirea unei noastre ar fi umbletele printr'ănsa a jerei armate străine.

III.

Ne pare că ar fi drept ca, pe baza titlurilor ci secundare, România să rețină în posesiunea insulelor și a gurilor Dunărei, cuprîndîndu-se între acestea insula Serpilor. Acesta înapoiere ar fi numai o dreptăți răbărită a dispozițiilor originare prin care marele puteri încredințase principatelor Dunărene, la 1856, paza libertății Dunării la gurile ei.

IV.

Avem temeinica speranță că România va primi dela guvernul imperial al Rusiei o despăgubire de război, proporțională cu oștrile ce dăna a spus în mișcare. Mi se pare că este cu totul drept ca despăgubirile stipulate și obținute de Rusia, în numele di forțelor state aliate, să fie împărțite după măsura contingentului militar dat de fiecare dintre beligeranți. Principiul acesta împărtășit guvernul imperial l'a recunoscut și stăruindu-se al aplica în folosul Serbiei și Muntenegului. România este și dăna de drept de a cere aceleași beneficii. În ad-ăvr, fiind silită să fie forțe mult timp armata sa mobilizată spre a preîntîmpina împingurii armamentătoare, ea a avut sub stăguri, atât ca armată de rezervă cât și ca oștrile active, mai mult de 70,000 omeni. Oștirea de această ea a încercat perduri însemnate: orașele ei și tot malul Dunării au fost bătute de bombardări; căile sale de comunicație s'au ruinat; materialul său de război s'au stricat.

Despăgubirile datorite pentru aceste feliurite dăna ar fi cuveni să fie raportate asupra indemnității totale ce s'au acordat guvernului imperial al Rusiei, iară multul răspunderi lor ar fi să se rezolve de congres după cum ar socoti mai bine.

V.

România are deplină încredere că independența ei va fi recunoscută definitiv și pe dintreg de cătră Europa. Pe lângă dreptul ei cel vechei, al cărui principiu fusese scaldat prin restabilcirea istorice, astăzi vin să se adăugă titlurile pe care ea le-a împrăștiat sau le-a întințit pe cămărule de băte. Dece mi de Români au cădut în gurile Plevnei ca să câștige patriei lor libertatea și independența.

Dară toate aceste sacrificii n'ar fi de ajuns ca să asigură România despre pacificarea foloșea a bunilor dobândite. Ea s'au simțit cu deosebire feliicită și recunoscătoare când ar vedea sîlțele prin cari ea și-a manifestat

individualitatea, respătite cu o adevărată binefacere a Europei; această binefacere ar fi garantată, realtă a neutralității sale, care ar pune-o în poziție de a dovedi Europei, că ea n'are altă ambiție decătă acea de a fi pătăzătoare ereditătoare a libertății Dunării la gurile ei și tot deodată de a se aplica la îmbunătățirea instituțiilor și la dezvoltarea mijloacelor ei naturale.

Acesta sînt, dor plenipotențari, espuse pe seurt, dorurile unei mi stă, care nu crede a fi meritat mai puțin din partea Europei, și care, prin organul nostru, face apel la dreptatea și la binevoiața marilor puteri, și căror stăteți emișnăți reprezentanți.

Revista politică.

Dănd astăzi preferința actelor dela congres privitoare la România ne mărginim la locul acesta la următoarele sciri:

Berlin 13 Iuliu n. În ședința cu care s'au încheiat congresul Andrássy a rostit un discurs, în care în numele congresului a mulțăm în termeni caldușori lui Bismark pentru conducerea cea pacinică a congresului și imperativul pentru ospitalitate. După-ace Bismark a răspuns mulțămînd și s'au scris instrumentul congresului și s'au încheiat ședința. — În prîndul de gala principile de corină a purtat un toast plin de omagii pentru opera păci, promițînd concurența Germaniei la asigurarea și susținerea ajunesei înțelegeri și a păci.

Constantinopol 13 Iuliu n. Diare oficiușe turcesci judecă favorabil alianța cu Anglia și lăudă alianța analogă cu Austria pentru Turcia europeană.

Vienna 13 Iuliu n. „Polit. Cor.“ anouă di București. Brătianu a declarat înaintea camerelor l'Guvernului, răsărînduși dreptul istoric asupra Basarabiei, este hotărât a primi Dobruja și se supune hotărîreii congresului: în cestiunea evreilor.

Correspondențe particulare

„Telegraful Român.“

Sibiu, 30 Iuliu 1878. Ieri în ziua sînților apostoli Petru și Pavel s'au încheiat la institutul archidieceșan teologic și pedagogic anul școlar în mod solemn. Credem deci a fi de folos și de interes a face o mică dăre de samă despre esamenale, care au decurs din 19—29 Iuliu; înțeleg aci esamenale publice, în cari sub-imediația priveghează și asistă di organelor superioare bisericesci și școlare se esamenază fiecare elev din studiile respective, precum sînt prevă-

date în regulamentul seminarilor non-introdus pentru institutul nostru.

Sînt mulți de părere, că esamenalele publice n'au nici o însemnătate reală, de-ăceia, dacă este vorba numai de clasificarea elevului, profesorul pôte și altcum pe baza esaminării de preste an să cunoșcă pe elev spre a-i pute dă a clasă bună s'eu rea. Privindu-se esamenale publice numai din acest punct de vedere, pot a-ăv drept aceia, cari astfel judecă. Esamenalele publice însă după părerea mea au și trebuie să aibă și altă însemnătate. Ele sînt adevă o modalitate, prin care organelor superioare de îngrijire pentru școlile și pe cășcia imediată o iconă deosebită cursul învățămîntului, despre progresul său regres, despre metodele de învățămînt, despre metoda lui sau reușă practică de profesori, despre armonia și nearmonia planului de învățămînt, pentru ca astfel din direcțoria să se încurag în mod binefăcător îndreptănd cele de îndreptat. Să-mi fie deci iertat mie ca privitoru — punându-mi pe acest punct de vedere — nu numai să înregistreț curșul esamenelor, dar să fac și unele observații și reflecțiuni.

În anul acesta am observat, că s'au introdus la institutul archidieceșan unele studii, precum sînt în despărțimintul clerical: Introducerea în teologie, patristică, ermenetică, logică, și astfel institutul nostru s'au apropiat și mai mult de o bună organizație. Adevărat că regulamentul cel nou s'au încheiat cu cășca prescripție de studii, propunșia și pentru elevi o progătire de 8 clase gimnasiale, ceea ce astăzi lipsește pentru partea cea mai însemnată a elevilor. Cu toate acestea precum se observă din esamen și elevii cu mai puțină pregătire — după cum am înțeles cu mai puțin de 4 clase gimnasiale nu sînt — încă un documentat frumose cunoștințe și în aceste studii. Acesta este o probă despre bunul metod și prin urmare un merit al domilor profesori, cari sicură să facă accesibile studii mai grele și materii subțili și pentru elevi cu mai puțină pregătire.

Cu unul din studiile prescrișe, ce este drept, greu, dar nu cel mai greu din toate, căte s'au propus — înțeleg studiul Ermeneticu — s'au făcut excepțiune nu sicu în scrirea sau fără scrirea venerabilului consistoriu. Dacă s'ar fi lăsat acest studiu de tot afară a-i fi avut mai puțin de observat dar n'ă fost bine, ba a fost doră chiar neplăcut pentru o parte din elevi, că profesorul respectiv — clasificănu pe elevii — sicu — propusă acest studiu numai pentru 11 însi, iar pre ceilalți i-a excepțional sub cuvînt, că n'au destule clase de progătire. Cum-că

clasificarea acestă n'ă fost ceea mai norocoșă se vede și de acolo, că mulți din cei excepționali sînt cu mult mai buni decăt alți la care a predat acest studiu; pentru-că, precum se sicu, nu decid totdeauna numărul claselor. Dacă era necesitate a excepțiune pe cineva pentru puțină pregătire formală, acestă s'ar fi putut face sub mai bun cuvînt cu studiul „logica“. Insa, precum m'am convins din rezultatele esamenelor și din acest studiu toți fără deosebire au dovedit cunoștințe. Tot așa de puțin am putut precupeț pentru-că nu s'au propusă regulamente, care este prescripă prin regulamente, ba am oțmănd figurînd chiar și în programul esamenului. S'au pută classifica ca lipsa de respect față de organelor școlare superioare dacă s'ar adevări aceste, că profesorul respectiv fără sicrea consistoriului și a corpului profesoral — a lăsat nepropus acest studiu.

Un serviciu forțe bun s'au făcut învățămîntului teologic, că s'au predat și introducerea în teologie, care deschide ore cum pōrta spre științele teologice pentru cel ce intra pentru înțatia oră în cursul clerical. Unele studii n'au s'au pārut, că prea tare s'au specificat, așa di e. era de prisos, progătînd studiul pastoral a se mai introduce ca studii deosebite: Catehizica, liturgică și retorica (doră cu mai mare drept omilțica), căci aceste studii sînt latari ale pastoralilor; de asemenea era de prisos a se preda „Ermenetică“ ca studiu separat, ba adevărat studiu — fiind și altcum un studiu numai formal — mai era de ajuns a se combina ca introduce ca studiul Esgeticu.

Ca un progres însemnat trebuș privit, că lăngă studiile teologice s'au ados la institut și studii reale — mai ales, ce taie în sfera economică. După cum ne-am convins din esamenale, elevii și-au căștigat frumose cunoștințe în agricultură, horticultură, zootehnia etc. căci prin aceste cunoștințe pot contribui mai tārșiu la ridicarea buniei stări materiale a poporului nostru. De asemenea bine este, că clericiilor se propun și studiile cele mai însemnate pedagogice.

Apra metodului practicat de di. profesori ai institutului archidieceșan, încăt se pōte concludi din esamenale ne pronunț în modul cel mai favorabil. Partea cea mai însemnată a elevilor prin răspunderi lor a dovedit, că principile bune studiile, ce li s'au predat. Ei nu memorisau numai, ci sicu la întrebările puse de diferiții bărbați de știință, ce au asistat la esamen — să se aprofundeze în materiile cele mai grele ale specialității lor de învățămînt.

Din cauză, că Eselența s'au înalt

la mine ca la nu sicu ce bidăniage mare.

După o scurtă tăcere s'arborătesc, în cari se au auzit și musca, de o oada era plină de omeni, — colonelul cu glas pretinos îmi dăse să-mi lapădi isemele, ca să-mi caute la picioru. „Nu este de lipsă, respunsu eu, defectul, ce'l am a picioru se pōte vedē și așa“. Dicănd această redicaui ismea în și și ăretaiu genunchii imbojiși în cărpe, cari respîndeau un aspru miros de vinars. Eu adevăc cestiem în gazete despre reumatism și un sicu de vinars numit „friscanșca“ ca medicină. De aceea fiind că auzișem de „fimis sanctificat media“, am luat o jumătate lită de spirit, în care am miuit neșce sdrēnțe ce le-am înfășurat pe lăngă genunchi, dănd lumen să înțelegă că eu pătinesc de reumatism. Cum pătinesam însă de reumatism, nu mai eu sicu. Destul că vedînd medicii bolile mele de la genunchi-mi ce am. Iar după ce le-am bătut să pătinesc reu, și că stău sub cură, că să se încredințeze despre a-

dever, mi-au dăis să-mi desleg. Și fiind că legaturile mele erau cu ațe de călți, cari se încăleșeră — spre cîndă medicul ocoluș m'întreba de staf, dar mare de gură — nu le puteam deslega în perire. Atunci colonelul, carele și el șișăi căre răbdarea, îmi trimite un penițel, cu care am tăiat—tind gordi de la genunchii mei. Piciorușele mele nu se puteau obli — erau șgărite de puterea reumatismului. Drept ce înzărădă a încercat medicul cel mic să-mi le oblescă, apesănd fără veste pe genunchii mei — mai cu samă fiind că era mic și de putere, și fiind că eu îmi feream repede piciorul spenđu-i că-mi dōre reu. Dar medicul nebun nu se mulțăm cu atăta, ci a început un mi-pipi genunchii, și a se uita la dēnșii, ca și cum ar fi voit să trēcă cu ochii prin ăse. Iar cānd puneade getele să pipăe, ca să afe unde este durerea mea, o afla preținutina, — că eu nu puteam sfuri nici să-mi pipăe, și îmi feream cu grabă piciorul — așa reumatism avasem. De aceea colonelul a dăis: lasă Diu student să te cerceteze, că sicu Diu medic unde

te dōre. Cum sicu Diu medic cum nu sicu, n'am putut dăi, atăta sicu că curvulele colonelului îmi sunară la ureche cu dōg înflesuri: de un înțeles îmi venea să rid, de celalalt me informam. Destal atăta că medicul intr'în tārșiu cu o încredere în sine vedușă dăse pipăndu-mi lăngă oul genunchiului: „ăci te dōre mai reu“. „Ăci!“ respunsu eu, ferindu-mi piciorul — de dorere. După această medicul care cunoșcea unde-mi dōre, după înțelesul cel dintăiu a cuvintelor colonelului, îmi dăse să nu me mulțamesc numai cu vinars friscanșca, că acela, ce e drept, la moment amorescă durerile, dar nu sicote reul din ăse, ci să merg la scaldă la Mehadia. Apoi s'au dăsa la mēsa cea cu scriitori și cu comisia și au șopitit câteva vorbe neînțelese de mine, după care colonelul mi-a dăis că sicu liber, dar să ascult de bunule pōvețe ale Diui medic, că cu morbul meu nu e de glumit.

Mulțămînd Diui medic priceput pentru sfatul dat, mi am luat cetrăflesă, dăcînd în gîndul meu că „sicu me salvavit Apollo!“

Văd bine, iubite ceterișule, că te-ai oșdit înșoldîndu-mi în aceste dōg lungi călătorii pedestre. Ca și D-Ta, nu am oșbit și eu, că picătele mele, nu mai sîm șburăncilic neobosit din tinerete. Și pe mine m'ă șgăriat în față baba vromilor!

Așa-i rōda vēcului. Cine veeșce să nu o vătă învrîndu-se cu el pe toate obledăle oșcōr-o dăcă pōte; eu unul sicu că n'ō să dău alt rāng lumen.

Și fiind că eu m'am cum îmbălbăci și-mi mai place să odichesc decăt să călătoreș, am scotit, ca eu învoarea d-vōstre să fac un popas de înțea și dăle.

Încredințez însă pe iubitul meu ceterișu, că n'ō să-l mai due la Blăș pe jos, ci îi voi face deosebita onōră al sicu în cărūtu.

Așa dăre, pānă la revedere să ne căutăm fire care de comodități.

(Va urma, cānd va urma).

in Nr. 12

prezintă Domn arhiepiscop și Metropolit a fost împiedicat prin sedințele consistorialului metropolit, ce se ținea în decursul esamenelor avută loc, a asista la esamen, de altă parte, a Vicar arhiepiscop, se află în stare de reconvalență din bolă sa, — esamenele s'au ținut de aștăstă sub prezidiul unui asesor consistorial din senatul bisericesc pentru departamentul clerical, și alt asesor din senatul școlar pentru departamentul pedagogic. Cu toate acestea în ziua din urmă a esamenului — când era să înceapă esamenul de cântări, Ecclésiasta sa a asistat la esamen — punând în sușă întrebări nenumărate din cântări, pentru care era destinată ziua, dar și din alte mai tate celelalte studii teologice și pedagogice. Cu toate, că clariții erau încăva surprinși, și nu aveau în apropierea lor nici bator o carte sau manuscris, care prin apropiere cel puțin, să le sprinjească memoria — totuși responsabilii preste tot au fost spre mulțămirea Ecclésiastilor Sale, precum și aștă Ecclésiasta Sa să scripmă în finea esamenelor, și să scrie părțile împărțite elevilor binecuvântările sale.

Joi în 29 s'a încheiat formal anul școlar — tenându-se mai întâi în biserică rugăciuni de mulțămăie către Dumnezeu pentru șfârșitul cel bun al acestui an școlar; iar după eșirea din biserică, elevii instituțiilor cu corpul profesoral în frunte împrennă cu alți domni din sinul consistorialului au mers în sala seminarială, unde s'au ținut clasificările despre școlarul făcut de fiecare în decursul acestui an școlar; Directorul seminarial a ținut un cuvânt de încheiere către elevi. În fine domnul protosecolar arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, care în urma alegerii sale de asesor consistorial și referințe în consistoriu încetă cu finea acestui an școlar a mai face parte din corpul profesoral al institutului seminarial — prin un cuvânt plin de idei și simfiniten își ia ramas bun de la colegii săi de până acum și de la elevii institutului; la acesta răspund directorul în numele corpului profesoral în cuvinte nu mai puțin pline de afețiune către colega lor de până acum care în timp de 4 ani de zile a conlucrat împreună cu strălucit succes la promovarea lumii. Noi din parte ne regretăm, că institutul nostru pe-ru înaintarea la administrație a lui protosecolar Dr. Pușcariu una din cele mai bune puteri la institutul nostru arhiepiscopesc; sperăm totuși, că Ven. consistoriul și sinod arhiepiscopesc la întregirea postului profesoral devenit vacant va sci nimeri persoana care să fie la înalțimea misiunii sale!

Ilia-mureșană, luna lui Iunie 28 st. v. 1878. — Dom. Redactor! Măreț și însușitoarea scire despre triumful poezii Românilor, a electriștii și inimile noastre.

De loc ce am aștă rezultatul jurnalului de la M. Belcher, am decis, feliicită și nu pe bortal latinății, trimițându-i următoarea depesă:

„Domnului Vasile Alexandri
Gara Rânceni (Romania).
Feliicitările noastre triumfale reportat ce „Oatecul gîntei latine”.
Trăiescă latinismul!
Românii din valea Ilia-mureșană,
prin Aleziu Oleviu.”

La câte-va zile Domnul Vasile Alexandri avu noblețta a da, dela București, următorul răspuns:

„Domnului Aleziu Oleviu
Maros-Ilye
Feliicitările din „Mureșu” și un bucurat mult. — Retrimii tuturor frașcilor mulumiri!
— Trăiescă Românismul!
Alexandri.”

De ceerul ca marele nostru poet, să potă căta încă mulți ani cantecele Latinilor.

Programa

pentru ședințele adunării generale ordinare a XVII-a asociației transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ce se va țină la 4 și 5 August a c. în opidul Sîmleu.

1. Ședința I. în 4 August.
  2. După terminarea serviciului divin se va deschide ședința la 9 ore din zi.
  2. Alegerea de 3 secretari ad hoc pentru redactarea proceselor verbale.
  3. Raportul comitetului asociației despre așfacerile pe anul 1877/8.
  4. Raportul casarului despre starea fondului asociației și a fondului academiic.
  5. Raportul bibliotecarului despre starea bibliotecii asociației.
  6. Alegerea unei comisii de trei membri pentru revizuirea și examinarea fondurilor și a rașionimului pe an. 1877/8.
  7. Alegerea unei comisii de trei membri pentru încasarea de tace dela membri vechi și înasunarea de membri noi dimpreună cu tace răspunsă de acesta.
  8. Alegerea unei comisii de cinci membri pentru a esamina bugetul asociației prezentat de comitet pe anul 1878/9 și a veni cu opiniunile sale în ședința următoare.
  9. Alegerea unei comisii de cinci membri pentru propuneri.
  10. Cetreia disartașionilor, ce se vor fi prezentat din bun timp la presidiu.
- Ședința II. în 5 August.
1. Verificarea procesului verbal al ședinței precedente.
  2. Raporturile comisiunilor numite în ședința precedentă.
  3. Continuarea cetei disartașionilor.
  4. Defigerea locului și timpului pentru întrunirea asociației la anul viitor.
  5. Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbal al ședinței următoare.
  6. Închiderea ședințelor adunării generale.

Din ședința comitetului asociației transilvane.

T. Cipariu,
președinte.

Dr. Ios. Hodosiu,
secretar.

Protocol

luat în a II adunare a comitetului Reuniunii învătătorilor români de la școalele profesionale gr. or. din diecesa Caransebeșului, ținută în Bocșa moștenă la 4/16 și 5/17 Aprilie 1878. (Urmare.)

10. Casarului Reuniunii I. Opra în urma revizuirii prezidiului deslușecute, ca și prin relațiunea sa de dte 8. Octombrie 1877 Nr. 7, că diplomele ce s'au tipărit pe sama membrii Reuniunii pe timpul când era prezidiu învătătorilor din Lugoj Vasile Nicolescu au costat 85 fl. v. a. numărul esemplarelor tipărite însă nu a putut era, de orice lipeșce documentele necesare. — Dl. Ioan Bocșa propune din acest incident a se lua de noua la deșabere cauza actului Reuniunii nepredate încă nici până aștăzi de fostul prezidiu V. Nicolescu în butul tuturor provocărilor, ce i s'au făcut până a cunștă direct cât și pe calca Consistoriului diecesan — prin calca Reuniunii. — Din alte părți se propune, ce nu numai actele, ci și sumele datore la fondul Reuniunii, care sume nu le au împrumutat în mod cuvincios, ci la revendicarea scoșilor a fost nevoit a le recunoșca ca datorie — să fie provocat dl. Nicolescu a le plăti Reuniunii. După mai multe deșaberi se aduce următorul

Decis: Prezidiul Reuniunii rimese înscriinarea a provoca pentru ultima oră pe dl. învătător din Lugoj Vasile Nicolescu ca în termen de 15 zile dela înasunarea provocării, ce i se va face prin prezidiul departamentului Lugojului să transpună la dispozițiunea Reuniunii actele produse pe timpul funcționării sale ca prezident, cât și sumele, cu cari la revinsuina scoșilor în adunările generale din Buziaș și Verșet a rămas dator la fondul Reuniunii; la din contă prezidiul actual se împutreșce, ca în inte-

resul Reuniunii să încetă numai deștă acțiune procesuală în contra dl-ului Vasile Nicolescu.

20. Notariul Reuniunii Ioan Marcu ceteșce o scrișore a dl-ului învătător din Lugoj Ștefan Lipovan, care cu provocarea la scrișore sa prima dte 11/13 Septembrie și urmarea deciziei aduă asupra aceluși scrișor în ședința comitetului dela 18/30 și 19/1 Septembrie 1877 sub Nr. 10 prot. — de non cere a i se reținere din fondul Reuniunii respective a i se computa în suma restantă ce care este dator la Reuniune ca fost membru ordinariu — suma de 34 fl. ce a plătit dela sine tipografului Wenzely din Lugoj pentru tipărirea unor liste de înscriinarea membrilor și a statulelor Reuniunii pe timpul înființării acesteia. — Se propune a nu se înscriinarea corectă de orice suplicanților i lipeșce documentele legale necesare pe basa cărora a fost împuterit a face dela sine speșele amintite.

Decis: Rugarea dl-ului Ștefan Lipovan pentru de a i se reținere din fondul Reuniunii suma de 34 fl. ce de a i plătit dela sine pentru tipărirea unor liste de înscriinarea membrilor și a statulelor Reuniunii pe timpul înființării acesteia, respective de a i se computa în suma cu care dășul datoră Reuniunii ca fost membru ordinariu — comitetul nu o pôte încuviința în lipsa dea înscriinarea corectă de orice suplicanților i lipeșce împuterit a face de la sine aceste speșe, dar înță și din acel motiv, că comitetul nici nu se simșce competent spre a solvira unei asemenea sume, neprevăzute în preliminarul Reuniunii de pe anul curent. Altmău dl-ului Ștefan Lipovan i s'au în libera volă a recurge la adunarea generală în privința transunisiunii sale. Acestă decisiune are a se comunica pe calea prezidiului departamentului Lugoj di-lui Lipovan spre cunșștință.

21. La propunerea prezidiului se ceteșce prin notariul Ioan Marcu mai multe plănșori ale învătătorilor din departamentul Orașiei, Buziașului etc. prin cari acela rugă să se prezidiu cât și se primesc a mijloci, care pe deoparte să și primesc a mijloci, care pe de altă parte a 3 luni înainte iară pe de alta se și încetaze și predea de către respectivele comunități șalarile neplătite încă de pe câte 3-6 ani. Față de aceste plănșori sau adu după mai multe deșaberi următorul

Decis: Comitetul i cu multă părere de reu la cunșștință starea deplorabilă de existență a învătătorilor, provenită din plățile neregulate, ba ce și mai mult, din neplătirea de fel pe câte 3-6 ani a șalarilor sale; drept ce dispune, ca prezidiul prin reprezentanșe, făcută în numele comitetului Reuniunii sale să atră autoritățile municipale competente cât și către înalțul Ministeriului regese de culte și învătământ, să încetaze a întreveni și a ruga la aceste înșule locuri pentru plățirea regulată a șalarilor și pentru plățirea considerabilor restanșe, cu care respectivele comunități datorăze învătătorilor lor. Mai departe spre scoșul reprezentășiei din cesteiune, se decide a se provoca prin prezidiu toate departemintele Reuniunii ce să adune și să trimită cât mai curând datele necesarii dela învătători privitoare la neplătirea șalarilor lor.

22. Se dă ceteșce prin notariul Reuniunii Ioan Marcu unii protocol al deșartului VIII Caransebeș luat în ședința dela 30 Martie 1878 pentru a se înscriinarea candidașilor deșartământ se fac următoarele propuneri: a). Adunarea generală procimă a Reuniunii să se țină în apropierea acestu departament, de ore ce învătătorii de acolo fiind de stare materială mai slabă, numai cu mari jertfe pot participa la adunările școlare, ce se țin în locuri departate. b). Să se trimită pentru învătătorii departamentului Caransebeș un anumit număr de opări din bibliotecă Reuniunii spre ceteșce.

Ca privire la aceste propuneri, comitetul a adus următorul

Decis: Ad a). Deciderea locului pentru ținerea adunării generale, cănd în competența adunării generale, fossă, iară locul pentru adunarea generală procimă fiind deja decis, comitetul nu se simșce îndreptățit să strănute. Propunerea departamentului Caransebeș are așa dată a fi transpusă a-

duării generale ceteșce mai deșapre pentru opări din bibliotecă Reuniunii.

Ad b). Ceteșce unii anumit număr de opări din bibliotecă Reuniunii pe sama membrii din departamentul Caransebeș spre ceteșce — comitetul o încuviințază; prezidiu va înasunșcia departamentului despre acestă cu observarea, ca în privința oporului să se adreseze mai cu deșamăntul la bibliotecă Reuniunii Aureliu Drăgan în Ghild. (Va urma.)

Sciri ultime.

Dupa „S. T. B.”

Viena, 15 Iuliu n. „Polit. Corr.” anușic: Guvernatorul din Banjașca la înscriinarea Porții a împărțitșă populațiunea: Armata austriacă intră cu intențiunile cele mai amicabile. Raporturile făcute de Austria sânt cele mai bune. Guvernatorul a demandat locușitorilor districtuali a primi trupe austriace în modul cel mai amicabile. Și insurgenții bosniaci sânt aplecați a se supune comădei de ocupațiune, tot așa se signalăzează o schimbare spre bine în opiniunea publică din Seravio.

Montenegro se întareșce pe fermele albeșce, deșce se deșce de la atac di-lui Scurri. Principele Nikita plăcă cât mai curând către Nicșice.

Debreșin, 15 Iuliu n. Tiza conștăzeșă înaintea alegătorilor săi că Rusia a fost silită în urma dictatului Europei a renunșia în mare parte de la condițiunile storse prin tratatul de la San Stefano.

Varietați.

* (Pentru biserică gr. or. din Zlatna) sîntem hotărâzi a deschide o colecție. Rugăm pe pl. t. dăruitori a se adresa cu ajutoarele lor la redacțiunea acestu iariu, cari se vor și publica înalță după ce vor încușura.

* (Sciri locale). Secera în jurul Sibiuului a început în septemna trecută. Timpul frumos dar puțin călduros face să înceapă înasunarea buștelor.

* (Trupele de ocupațiune). În cele 4 divisiuni mobilizăte destinate a ocupa Bosnia și Hertegovina se află următoarele regimente: în infanterie: regimente de linie Nr. 52, 79, 16, 22, 17, 46, 32, 27, 69, 72, 38, 61, 39; regimete de rezervă: Nr. 27, 22, 47, 48; batiăune de vânători: 3, 8, 9, 10, 11, 31, 33; — cavalerie: regimentul de dragoni Nr. 5, și regimentul de husari Nr. 15; — artilerie: mai multe baterii de câmp și de munte, toate din regimentul de artilerie de câmp Nr. 12 și din bateriile de artilerie de forțătere Nr. 3, 4, 10, 11, 12. Afară de aceste s'a mobiliză un tren colosal de escadrăne de cai de povară și un batalion de pionieri. Tote aceste regimete se recrutează din Ungaria (5), Stiria (6), Carintia (4), Litorale (3), Dalmatia (2) și Croașia (5).

Comandantului suprem al trupelor de ocupațiune este baronul Philippovics, fostul comandat al generalatului din Bohemia. Comandantii divisiunilor sînt: marșal-tenente Carol de Tottgottsch (VI), marșal-tenente ducele Guilielm de Vuirtenberg (VII) marșal-tenente baronul de Ioanovicu (XVIII) marșal-tenente contele Ladislau Szapary (XX).

* („Beaconsfield”). Pentru a se asigura despre corecta esprimare a numelui, cel portă ministrul prezident al Britaniei un amic al filologiei din Altona s'a adresat cu o rugare de deslușire către însuși Ecclésiasta la Berlin. Cu întorcerea postei respective din Bohemia, Comandantii divisiunilor al ministrului deslușiră și au esprimă „Beaconsfield”. Beacon însemnează în limba engleză un stăp, și field câmp; prin urmare Beaconsfield ar însemna un câmp închis prin un gard sau palan.

* (Jidovii în Pesta). O ilustrațiune vie despre marele procent, de jidovi ce se află în populațiunea

capitaliei din Ungaria da statistica scolilor de la gimnasii catolice de a cerceta în anul școlar curent au absolvit acest gimnaziu 474 elevi; dintre aceștia au fost 140 de confesiune catolică, 17 protestanți, 4 greco-orientali și 313 (cu litere: trei sute și trei sprețeci) iudovi.

* (Naufragiu). În cursul săptămânii trecute au avut naufragiu 12 corăbii engleze și străine, ceea ce face ca numărul naufragiilor în anul acesta să fie de 694 — adică cu 277 mai puțin în comparație cu perioada corespunzătoare din anul trecut. Valoarea aproximativă a mărfurilor pierdute cu cele 12 corăbii înecate se urcă la 125.000 lire sterline, dintre care 105.000 lire st. pentru mărfuri engleze.

* (Suvița de pâr a Chineilor). Toți chinezii, artiștii, seniorii sau burghezii, pot pe virful capului o suvița de pâr care spânzură între urechi, și au partea dinainte a capului și cea fără ea cu îngrijire. Acele trei sute de milioane capete de regel pe fire care îi necesită, dice „Diarul oficial”, o prodigioasă mulțime de bărbieri în imperiul de mijloc; și în adevăr că sunt și mulți. Bărbierul chinez este un personaj din cei mai curioși și care nu are sămân pe lume. De dimineață el așază pe strădă ce se poate, purtând pe umeri atârnat de estreme capetele unui lung bărbu de cărui capete reprezentă câte un anima-homeric, toate unelele treburile necesare sale. Privirea sa este orientată deoparte foarte între cranii unui trecătoriu care nu e tocmal iuciu, dintr-o singură strălucire îl ajunge și muștrilor prin din sbor să găsescă astfel într-o minută instalat pe un scaunul său arilele unui larg cortel înfip în pământ. Într-o clipă totă este gata: apa se încălzesc de asupra unei tigăi cu mangal; iigheșnii, cleștele, peria de urechi, firul de mărgean înfip în virful unui mânucășiu de fildeș și destinat a curăți ochii, sunt toate aceste scose din cutiile lor respective, după această începe șampalul, operațiune misterioasă, mișcări magnetice a cărora efect repede este o dulce somnolență ce se procură pacientului.

„Timp.”

PARTEA ȘTIINȚIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Principii și fundamente de ortografie daco-română.

(Urmare).

Dacă ori societatea academică, ori altă putere literară nu va pune odată stavilă latinizării și francesării, și nu va stabili, cel puțin pe un moment-terenul romanisării, apoi cultura la noi începe de a face dialecte literare, și aceste de minune literare! Adăugând la aceste, și cuvintele de industrie, comerț etc. de dincolo, ce am în parte mare sunt altele, acenami mai toate străine, iată materialul de a avé de aci, 2 dialecte; și intru adevăr, cărturarii de dincoace încep a nu pricepe cu noi pe cei de dincolo; pôte că e și din contră.

Între așa împingurări mai vine și nevoia de ortografie, luptă etimologică și fonetică, luptă a tot felul de partide ortografice, — și se perde din ochi accepl unității limbii, care singur e în stare a susține un suflet și o simțire în toți.

La aceste țife din arhiv p. 402 unde Dl. C. dice: „Istoria ne prezentează capitos, cu atâtă mai periculos, cu catu a fostu mai talentati și puternici; ieară deace li-a și succesi au realisă fantezile, apoi reulu a fostu și mai mare, dar în urma tot a alesu nimica din ele, ce se alege de totu, ce iese din capătina incapatentiloru.”

Eh! dar atâtă e puțină mângărie. — Cine scie ôre acei cari au introdus slovele, nu fură asemenea încăpătinați? și scăpare de ele, — mângăgirea dela seară a venit numai după sute de ani! Să nu o pățim și azi așa?

Dl. T. M. în Critice pag. 146 pînă la sistemul fonetic aduce regula de Ar. Pumnul: „sistemul fonetic are de principiu: fie-care cuvânt se scrie, precum se pronunță.”

Apoi la această regulă răspunde: „sistemul fonetic nu este un principiu general și absolut al scrierii române, ci trebuie restrins în mod esențial.”

Și esplică: „Pentru a înțelege această restringere nu avem decât a face o aplicare practică a fonetismului. Să scriem dar cu ajutorul său, ce ni trece prin minte, de e șișușă erci șșuș. Trece a sci cum să scriem aceste cuvinte ar trebui numai să ne întrebăm, cum se pronunță? Însă tocmal și mai toate cuvintele se pronunță în 10 feluri; unii dic fier, alții hier, alții her, alții șer, alții șier. Tot așa la cuvântul șouș, Macedonienii însă rosu, Bănățenii roșiiu etc. Cu care din deosebitele sale pronunțări are să se scrie un cuvânt?”

Fiindcă de limbiști, sunt recunoscute două principii generale și respective sisteme ortografice pentru limbile literare, — atunci când Dl. T. M. dice „principiul fonetic nu este un principiu general al scrierii române” și atunci când fie-care limbă trebuie să aibă sau pe cel etimologic sau pe cel fonetic, ar-mărea, că dacă cel fonetic nu e general la noi, — e cel etimologic.

Sei că Dl. M. nespinându’l aci, nu a cugetat la cel etimologic, pentru că a spus arșu, că etimologia n’l conduce în scrierea română, — ci eu de bună samă a cugetat, la acea ce a dis mai târziu, la principiul intelectual, ce ca și al treilea nu există pentru ortografi, de ôre-ce principiul intelectual pôte fi aplicat ori în sistemul etimologic ori în cel fonetic, — și nu independent.

Din aceea însă, că după ce aserză: sistemul fonetic nu este un principiu general și absolut al scrierii române, adaugă: „ci trebuie restrins în mod esențial” se mărturisește a propo de sistemul fonetic.

Însă pentru restringerea aceste, nu ni dă regula principiale față de principiul general, ci după datina’ se scobără la nece cuvinte excepționale a limbii, ca cu excepțiuni să trecăscă reguli, principii, sisteme.

Pentru că sunt și astfel de pronunțări a unui cuvânt în limba română, nu urmăz că fonetismul e îndetoriat să le primescă pe toate, p. e. fier, feru, hier, her, șer, etc.

Este ce ne vine în ajutoriu când ne întâlnim cu unele cuvinte de felul acesta, — și anume ni ajută:

1) etimologia cumcă e u bun, din ferum.

2) gramatica, că e, înainte de’ se difongeză, și scriem: fier.

Eh! dar Dlii T. M. nu’l trebuie astfel de ajutoriu, pentru că nu mărturisește sistemul etimologic. Iată aci e aplicat principiul intelectual, carele să arete calea — pentru că precum singur mărturisește (p. 147) unul general al limbii — în înfătușă grutatea.

Dl. T. M. și totu eșuș tare, pentru aceea, cu ce gramatiștii au ajuns în curat.

Revenind la regulă p. 146 „sistemul fonetic are de principiu, fie-care cuvânt se scrie cum se pronunță, și prin urmare pentru fie-care son osebitt trebuie litera osebittă.” La pag. 149 dice: grutatea, carea lovește în chiar esenția fonetismului, este: grutatea generală de a scrie sonurile prin litere.”

Și apoi aserză: Nici un alfabet din lume nu esprimă și nu este în stare de a exprime toate sonurile unei limbii.”

Literele au chemare numai de a exprime sonurile gramaticale, cari sînt primite de sonuri regulate într-o limbă, — și nu și sonuri negramaticale. Unele alfabete exprimă toate sonurile gramaticale, — altele nu pot să redee toate, — dar pentru ’u’ câte-va excepțiuni, încă nu a desperat nici un alfabet. Altecum noi avem noroc, că gramaticalele nu au nici o luptă cu sonurile negramaticale, — și se arle icile colea, etimologia e regulatorul și actor.

Dl. T. Maiorescu la pag. 151 dice: De aceea la nici o limbă nu s’ă adoptat până acum această consecință a fonetismului absolut, ci a existat totdeauna o restricțiune înțelepță a numărului literelor alfabetului, restricțiune provenită din drépta cumpănire intru scrierea tuturor sonurilor importante și între lesnirea de a le cetai apoi.”

Recombinând aceea ce a dis, — că alfabetul nu e în stare de a exprime toate sonurile unei limbii, și că la nici o limbă nu s’ă adoptat consecința fonetismului absolut, — o un adevăr mare, însă aceasta în aplicarea Dlii M. devine imburdat, — atunci când din cuvintul important, precum am observat mai adeseori, Dl. M. acle restricțiuni nu le face la sonuri negramaticale, cari toate trebuesc scose din gramatică, ci la sonuri gramaticale, nemindule pe aceste importante și nemimportante, p. e. pe ca son neimportant — după părerea sa — îl scote din limbă, și pe d direct îl escamotează asemenea. Eu, și cred prea puțin, la astfel de restricțiuni nu vom da mână de ajutoriu.

Ideia aceste a Dlii M. se vede și din următoarele.

La pag. 152 continuă „Valoarea unui alfabet nu consistă dar, precum s’ar părē, în numărul mai mare al literelor, ci în stricta lor subsumare sub unitatea gândirii și ușurina percepțiunii și d. e. alfabetul vechiu albanez cu 25 de litere (după V. Hahn) este barbar pelângă cel latin cu 22 de litere.”

Fonetismul absolut, cel cu toate sonurile gramaticale și negramaticale a unei limbi, cum cu esemple: hier, șier, etc. la noi nu s’ă încercat nicu a’l introduce, — acesta nici la alte popore a intrat în gramatică, — și îndată ce Dl. M. continuă: „ne silescă al restringe atât pentru a nu ne desbina literatură în dialecte, cât și din cauza firecei imposibilități de a exprime toate impresiile auzului prin formē visibe” se vede că acei se luptă cu sonurile negramaticale, ba și cu totă impresia auzului, și în urmare alfabetul n’l pune față numai cu sonurile gramaticale.

Firesce că un alfabet nu pôte conșidera toate sonurile — se dic și dialectice — sau doră și mai puțin decât dia-

lectice ale unei limbe, — dar alfabetul trebue să considere toate sonurile gramaticale — fie importante sau neimportante după clasificarea Dlii M. — îndată ce acele sonuri sînt propria a limbii, sînt primite în usual general al limbii, sînt cultivate în gramatică și literatură, — fie acele chiar și 50 de sonuri în atare limbă alfabetul va avé să se îngreșcă de 50 de sonuri, fie prin litere separate, fie prin litere compuse pentru atare son. Dacă numărul mai mare al literelor unei limbi, arată că alfabetul e mai barbar față cu a unei limbi, carea are alfabet cu mai puține litere, atunci limba greacă, ori alfabetul ei de 24 litere, față cu cea latină, carea are numai 22 de litere — după Dl. M. — e mai barbar. (Va urma.)

Bursa de Viena

din 15 Iulie n. 1878.	
Aușii de bancă	586
Aușii de credit	259 50
London	116 60
Metalice 5%	64 60
Imprumutul nat. 5% (argint)	66 75
Imprumutul de stat din 1860	115 80
Argint	101 10
Galbin	5 50
Napoleon d'aur (poli)	9 27
Valuta nouă imperială germană	57 20

Economic.

Sibiu, 12 Iulie n. Por. hestoltr: Grâu n. 8-9; Grâu aserit, n. 6.80-7.60; Săcavă n. 6-40; Orz n. 5.50; Ovăz n. 2.70-3.10; Căneșuță n. 6.10-6.50; Măi n. 7; Cartofi n. 3-3.50; Măzore n. 9; Linte n. 12; Fasole n. 7.00; Pâna de pâine n. 7; Sămănașuș 50 chilo n. 54; Ună verde pe e. n. 30-35; Său brat n. 17.50; Luminărie de șou pe 50 chilo n. 30-35; Său de luminărie n. 36-38; Săpau n. 22-24; Pân pe 50 chilo n. 60-65; Căneșuță n. 28-30; Lemne vîrșite de foc pe metrul cubic n. 3. Spirit pe grad 62°, — 75; or. cărbu: carne de vită cu 30-44 or; Carne de vișoi 32-36 or; Carne de porc 44-48 or; ioc, 10 de 20 or.

Estras din foia oficială „Budapesti Kôzlöny.”

Licitățiuni: în 22 Iulie mobil și real. Iul Lazar Comșu în Riblița (jud. cere. Baia de Cris); în 31 Iulie și 31 Aug. imob. răsămulu după Martin Binder și Maria Binder în Său-George (trib. Bistrița); în 5 Aug. și 9 Septembrie imob. în Michian Szargyártó în Reghinul-săseu (jud. cere.) și în 15 Iulie imob. Iul George Gabel și sofi în Marșod (trib. Sibiu); în 2 Aug. și 2 Sept. imob. Iul Carol Luca în Simeria (trib. Deva); în 7 Aug. și 7 Septembrie imob. Iul George Kreech în Amnaș; în 16 Aug. și 16 Sept. imob. Iul Simon și Agnelei Feierabend în Amnaș; în 13 Aug. și 13 Sept. imob. Iul Carol Marlia în Sibiu; în 17 Aug. și 17 Sept. imob. Iul Ioan Krausz în Sibiu; în 17 Aug. și 21 Sept. mobil și imob. Iul Ioan Binder în Sibiu; în 23 Iulie realitate răsămulu după Michian Pielitz și sofi în Sibiu; în 19 Iulie imob. Iul Ioan Teofil Gărtler și sofi sale în Sibiu (tribun); în 30 Iulie imob. Iul Ioan Seibriger în Murăș-Oșorheia (tribun); în 17 Iulie imob. Iul Toma și Petru Klein în Cisnădia (trib. Sibiu).

(c) 5-12

ADAM MERGER,
în Sibiu,
(Kempelgasse Nr. 5, lângă casarmă).

recomandă onorabilului public aserente cel seu bogat în mașini de imblățit, atât pentru a fi mănate prin brățel cât și prin vîrteț pentru 2 și 4 și cu sau lui cu o fîră mecanicm de vînturat. Iucrate în fabrica cea mai renumită și cea mai solidă UMGRATH & COMP. în Praga.

În uzamăntul me se ală și mașini pentru taiat paie, pentru sdrobitt brusii, pentru sortarea neșine și a mazericeii din bucate (trieri), mașini de cusut grău etc. etc. — precum și cîmrușe de vînturat și de sortat, fabricate de mine, recunoscute de eselenții și premiate la expoziția agricolă și industrială a lui Brasoș și Seghedin.

Despre soliditatea construcției la mașini se pôte convinge fie-care în persoană.

— Se garantează pentru toate mașinele. —